

Організаційно-методичні умови формування професійної мобільності майбутніх учителів

Людмила ШЕВЧЕНКО,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, ORCID ID 0000-0003-4991-4949,

Олеся ЖОВНИЧ,

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методики навчання іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, ORCID ID 0000-0001-6430-7341

У статті розглянуто поняття професійної мобільності та готовності до інноваційної педагогічної діяльності майбутніх учителів як взаємопов'язані категорії. Визначено основні організаційно-методичні умови формування професійної мобільності майбутніх учителів: побудова індивідуальної траєкторії навчання на основі вибіркових дисциплін; створення цілісного уявлення про педагогічну освіту та майбутню інноваційну діяльність; впровадження інноваційних технологій (інтерактивних дискусій, мотиваційних тренінгів, групових форм роботи, проблемного навчання, проектної та науково-дослідної діяльності, змішаного навчання та ін.); упровадження ІКТ, дистанційної, Smart та гібридних систем освіти (електронних навчальних ресурсів, електронних навчально-методичних комплексів, веб-сервісів, індивідуальних і групових проектів на основі веб-квестів та блог-квестів); розвиток іншомовної компетентності; моніторинг рівня готовності до професійної мобільності; посилення консультативно-координуючої функції викладачів. Доведено, що упровадження означених умов розширює можливості оптимізації освітнього процесу на рівні формування готовності майбутніх учителів до професійної мобільності та всієї системи професійної підготовки до інноваційної педагогічної діяльності.

Ключові слова: мобільність, професійна мобільність, інноваційна педагогічна діяльність, майбутні вчителі.

Постановка проблеми. Інтеграція України в європейське та світове співтовариство, суспільний розвиток, модернізація виробничої, соціально-економічної та освітньої галузей, впровадження нових технологій та інші чинники зумовлюють динамічність ринку праці. Це актуалізує не лише певні

вимоги до фахівців, а й ініціює появу нових напрямів професійної діяльності. Соціальне замовлення сучасній системі освіти ґрунтується на її розумінні як ресурсу розвитку, здатного забезпечити неперервність освоєння знань і їх практичне застосування, розкрити здібності всіх суб'єктів освітнього процесу і найважливіших якостей їх особистості – ініціативності, здатності творчо мислити і знаходити нестандартні рішення, готовності здобувати знання впродовж всього життя.

У педагогічних закладах вищої освіти (ЗВО) створено об'єктивні передумови для вибору методів, форм, засобів і змісту навчання, що активізують інтерес студентів до майбутньої педагогічної діяльності. Вони вільно оперують такими поняттями, як компетентність педагога, готовність до професійної діяльності, функціональна грамотність/неграмотність. Проте діяльність сучасного вчителя недостатньо позначена готовністю до зміни професійного статусу, кар'єрного зростання, вияву будь-якого виду мобільності (соціальної, професійної, особистісної, психологічної тощо), що призводить до професійної дезадаптації.

Аналіз актуальних наукових досліджень і публікацій. У контексті розроблення організаційно-методичних умов формування професійної мобільності майбутніх учителів актуальними є дослідження Е. Зеєра. Дослідник зазначає, що в професійній освіті мобільність розглядають у таких вимірах: соціально-економічному – як готовність і здатність адаптуватися до швидкозмінних умов ринку праці; професіологічному – як готовність і здатність досить швидко й успішно освоювати нову техніку та технології в межах однієї професії, за необхідності опановувати суміжні та нові професії, а

також здійснювати статусні переміщення в просторі професійної ієрархії; педагогічної інноватики – як діяльність із створення, освоєння і використання нововведень у галузі освіти [1, с. 35].

Фундаментальні праці з теми соціальних переміщень належать американським дослідникам П. Блау, Р. Бендіксу, О. Данкену, С. Ліпсету, Н. Смесеру [2–4]. У них висвітлено питання, пов'язані з проведенням досліджень, використанням термінології, залученням статистики до оброблення емпіричної інформації. Нині мобільність розглядають дуже широко, зокрема як: процес професійної підготовки та самореалізації; якість особистості; готовність до вияву будь-якого виду мобільності (соціальної, професійної, особистісної, психологічної тощо); інтегративну здатність, що забезпечує готовність до зміни професійного статусу, кар'єрного зростання та ін.

Ми поділяємо думку П. Блау, О. Данкена [2], які зазначають, що емпіричне дослідження мобільності має бути зосереджено на аналізі умов, що впливають на професійні досягнення та мобільність у межах конкретного суспільства. Щодо нашого дослідження – організаційно-методичних умов формування професійної мобільності майбутніх учителів у контексті підготовки до інноваційної діяльності в педагогічних ЗВО України, що і є **метою** цієї статті.

Завдання дослідження: 1. Дослідити взаємозв'язок підготовки до інноваційної педагогічної діяльності та професійної мобільності майбутніх учителів. 2. Проаналізувати результати опитування студентів IV курсу після проходження педагогічної практики. 3. Визначити та обґрунтувати організаційно-методичні умови формування професійної мобільності майбутніх учителів у контексті підготовки до інноваційної педагогічної діяльності.

Методи дослідження. Для розв'язання означених завдань було використано комплекс теоретичних (аналіз педагогічної, науково-методичної літератури для порівняння, зіставлення різних поглядів на досліджувану проблему; навчальних планів і програм із метою дослідження особливостей організації підготовки майбутніх учителів у педагогічних ЗВО України) та емпіричних (бесіди, опитування студентів IV курсу після проходження педагогічної практики) методів дослідження.

Виклад основного матеріалу. Ми визначили, що інноваційна педагогічна діяльність – це складне утворення, сукупність різних за цілями та характером видів діяльності, що відповідають основним етапам розвитку інноваційних процесів та спрямовані на створення і внесення педагогом змін до власної системи роботи [5, с. 498]. Вона полягає у розробленні, поширенні чи застосуванні освітніх інновацій; має комплексний, багатоплановий характер; поєднує наукові, технологічні та організаційні заходи. Інноваційна діяльність є системним видом діяльності, спрямованим на реалізацію нововведень на основі аналізу, використання і впровадження нових наукових знань, ідей та підходів.

Інноваційну педагогічну діяльність майбутніх учителів розглядаємо у двох аспектах: 1) удосконалення і розвиток освітнього процесу на основі розроблення та реалізації нових освітніх програм, виділення і опрацювання нових напрямів діяльності та ідей, створення та впровадження інноваційних проектів, планування і впровадження педагогічних інновацій для забезпечення підвищення якості освіти (отже, спрямована на результат); 2) як засіб розвитку здібностей майбутніх учителів за рахунок одержання нових компетентностей, розширення світогляду, зміни мотивації як до інноваційної педагогічної діяльності, так і педагогічної діяльності в цілому (тобто, спрямована на особистість).

Актуальність дослідження формування професійної мобільності майбутніх учителів у взаємозв'язку з підготовкою до інноваційної педагогічної діяльності зумовлено: необхідністю підготовки до роботи в різних навчальних закладах (школи, коледжі, професійно-технічні та позашкільні навчальні заклади); проведення різних типів навчальних занять; роботи з учнями різних вікових та соціальних груп; вирішення нестандартних професійно-педагогічних завдань; міжпредметної взаємодії та поєднання декількох спеціалізацій одночасно; готовності до академічної мобільності.

Опитування студентів IV курсу спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціалізації після проходження педагогічної практики засвідчило наявність певних проблем. Зокрема, майбутні вчителі потребували значного часу для того, щоб під час практики адаптуватися до навчальної діяльності (65%), до роботи в новому колективі (67%). Серед задоволених обраною спеціальністю – 48%; зацікавилися одержанням додаткової спеціальності чи спеціалізації – 72%; були готові до використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) – 74%; до самостійного освоєння нових знань – 68%; до самостійного виконання професійно-практичних завдань – 55%; підготували міжпредметний проєкт, веб- чи блог-квест – 58%. Студенти зазначали, що перед ними постали труднощі в розробленні навчально-методичного забезпечення – 57%, упровадженні проєктних технологій – 54%, виборі найоптимальніших педагогічних методів і засобів – 61%, розробленні планів-конспектів уроків – 39%, планів учнівських проєктів – 59%, організації проєктної діяльності учнів – 53%.

Студенти зазначили, що планують після навчання працювати в навчальних закладах – 64%, як основу вибору визначили можливість кар'єрного зростання – 61%, підвищення соціального статусу – 66%, досягнення матеріального добробуту – 58%. Також студенти вказали, що бажають продовжувати навчання в магістратурі – 78%, з них планують здобувати додаткову спеціальність – 35%, і готуються продовжити навчання за програмами академічної мобільності – 11%.

Аналіз результатів опитування дав змогу зробити висновок про те, що підготовку студентів до

інноваційної педагогічної діяльності як детермінанти професійної мобільності потрібно розглядати в контексті готовності й здатності майбутніх учителів працювати в умовах швидких динамічних (горизонтальних і вертикальних) змін професійних функцій у межах однієї професійної діяльності та опанування нових спеціальностей (спеціалізацій або профілей).

Професійна мобільність майбутніх учителів як складний конструкт одночасно характеризує: якості особистості (відкритість світу, довіру до людей і до себе, гнучкість, оперативність, локалізація контролю, толерантність); особистісний потенціал, здатність зреалізовувати знання, уміння та навички в різних видах діяльності; уміння (рефлексії, саморегуляції, самовизначення, цілепокладання, проектування та управління); здібності (бачити і розуміти сутність змін, бачити варіативність і альтернативність розвитку, конструктивно, продуктивно мислити, проектувати необхідні зміни в мікросоціумі, групі, вирішувати проблеми, адаптуватися до змін); готовність переходити (розширювати, поглиблювати) від одного виду та/або рівня інноваційної педагогічної діяльності до іншого, результатом якого є самореалізація в житті та професії, оволодіння новими компетенціями; процес трансформації фахівцем самого себе, а також навколишнього професійного й життєвого середовища.

Аналіз досліджень проблем формування професійної мобільності майбутніх учителів (Е. Віллегас-Реймерс [6]; В. Кадакін, Г. Зейналов [7]; О. Семенов [8]; В. Сичова [9]), особливостей її формування в умовах інноваційної освіти (М. Дембеле, Дж. Швілле, Дж. Шуберт [10]; І. Фаляхов, О. Шатунова [11]; Л. Шелехова та ін. [12]), узагальнення власного педагогічного досвіду дали змогу визначити основні **організаційно-методичні умови** формування професійної мобільності майбутніх учителів. Серед них:

- забезпечення максимальної реалізації потенційних можливостей кожного студента, що досягається шляхом нелінійності та варіативності навчальних планів і програм та забезпечує можливість побудови індивідуальної траєкторії навчання на основі самостійного вибору тієї чи іншої вибіркової дисципліни. Аналіз навчальних планів підготовки бакалаврів з галузі знань 01 Освіта, спеціальності 014 Середня освіта показав, що кожен з циклів дисциплін охоплює від 2 до 8 вибірових дисциплін, кожна з яких може включати до 6 дисциплін на вибір, або дисципліни поглибленого вивчення;

- упровадження інноваційних технологій, що підготує студентів до подолання психологічних бар'єрів та забезпечить розвиток синергетичного сприйняття світу, активізацію усвідомленої саморегуляції довольної активності студентів шляхом стимулювання їх виходу в рефлексивну позицію, що сприятиме формуванню вмінь приймати рішення і діяти в ситуаціях невизначеності та непередбачуваності (на основі активного залучення студентів до інтерактивних дискусій, мотиваційних тренінгів, групових форм роботи. До прикладу: рольові та

ділові ігри, «Дебати», «Метаплан», «Виробнича невдача», «Майстерня майбутнього», «Спільний проект», «Пошук інформації», «Карусель», Teachback, синектичний мозковий штурм), проблемного навчання, проектної діяльності, науково-дослідної діяльності, роботи за технологіями змішаного навчання та ін.);

- упровадження ІКТ, зокрема моделей дистанційної, Smart та гібридних систем освіти (розроблення, наповнення і використання електронних навчальних ресурсів, електронних навчально-методичних комплексів (до прикладу: «Вступ до фаху», URL: http://ito.vspu.net/ENK/2015-2016/vstup_pub/index.html; «Методика викладання основ інформаційних технологій», URL: <http://ito.vspu.net/ENK/MVOIT/index.html>; залучення студентів до самостійної освітньої діяльності засобами веб-сервісів (до прикладу: Блог «Інновації в освіті та науці: основні тенденції та перспективи», URL: <http://iito123.blogspot.com/>; «Писемне мовлення» URL: <https://spilkuvannianew.blogspot.com/>); виконання індивідуальних і групових проектів на основі веб-квестів та блог-квестів (до прикладу: веб-квести «Золотий перепіз та мистецтво», URL: <https://monnygrainger.wixsite.com/mysite>; «Технологія виготовлення м'якої ірпашки», URL: http://ito.vspu.net/ENK/2011-2012/TIMTPN/rob_stud_2012/2013/B/Braslsvez/index.html; блоги груп «Юні дослідники», URL: <https://doslidnuky.blogspot.com/>; «Учителі в онлайні», URL: <http://3eizapo.blogspot.com/p/blog-page.html>, блог-квести «Техніко-конструкторська діяльність учнів під час вивчення технологій», URL: <https://grup1msot.blogspot.com/> та ін.);

- розвиток іншомовної компетентності, що забезпечується шляхом розроблення та впровадження інтегрованих навчальних курсів, у яких предметні галузі співвідносяться з різними видами компетентностей, до прикладу, лінгвістичних та інформаційних компетенцій, а також комплексне використання основних (навчальна література, професійні веб-сайти, підкастинг, веб-квести, онлайн-ві та електронні словники тощо) та додаткових (художня література, відеоматеріали тощо) ресурсів у навчанні;

- моніторинг рівня готовності до професійної мобільності (використання адаптованих для майбутніх учителів діагностичних методик: «Самоаналіз і самовивчення» (С. Вершловський), «Мотивація професійної діяльності» (К. Замфір, модифікація А. Реан), «Мотивація навчання у ВНЗ» (Т. Ільїна), «Самооцінка особистості» (В. Семиченко), САМОАЛ (А. Лазукін) та ін.);

- посилення консультативно-координуючої функції викладачів.

Успішна реалізація означених організаційно-методичних умов можлива тільки шляхом функціональної єдності всіх елементів педагогічної системи, таких як організація різних видів практик, науково-дослідна робота студентів, курсове та дипломне проектування, навчально-виховна робота тощо.

Основне навантаження в цьому процесі припадає на систему нормативних та вибіркових дисциплін. У обсязі нормативних дисциплін здійснюють цілеспрямовану роботу над формуванням і розвитком у студентів готовності до професійної мобільності, а в обсязі вибіркових дисциплін – будується індивідуальна траєкторія підготовки до майбутньої інноваційної педагогічної діяльності та формування професійної мобільності. Саме під час вивчення вибіркових дисциплін більшою мірою, ніж під час вивчення нормативних дисциплін, можна максимально врахувати суб'єктний досвід, інтереси, нахили, мотиви студентів, а, отже, підвищувати мотивацію до професійної самореалізації.

Впровадження означених аспектів розширює можливості оптимізації освітнього процесу не тільки на рівні формування готовності до професійної мобільності, а й на рівні всієї системи професійної підготовки майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності. Це потребує: створення гнучких робочих планів, навчальних і робочих програм; впровадження варіативних навчальних модулів з урахуванням спеціалізації та модернізації освіти та технологій; збільшення ступеня участі студентів у плануванні власної траєкторії освіти; впровадження інноваційних педагогічних технологій та засобів навчання.

Реалізація цих положень дозволяє (особливо на старших курсах бакалаврату і в магістратурі) вивчати не тільки основну освітню програму, а й ознайомитися (і у подальшому навчатися за перехресним вступом або другою вищою освітою) з освітніми програмами суміжних спеціалізацій або зовсім новими, що є необхідною умовою академічної мобільності та успішної підготовки до професійної мобільності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Нині в педагогічних ЗВО потрібно готувати компетентних і конкурентоспроможних учителів, здатних до ефективної роботи за спеціальністю на рівні світових стандартів, швидко адаптуватися в суміжних галузях, соціально та професійно мобільних, готових включатися в поліпрофесійну взаємодію у процесі розв'язанні складних комплексних проблем, до освоєння нових знань і технологій, постійного професійного зростання і самоосвіти.

Тому постає проблема створення освітнього середовища, в якому майбутні вчителі не тільки одержать знання, необхідні для забезпечення мобільної поведінки, а й набудуть компетенцій, що дозволять розробляти індивідуальну стратегію професійної діяльності та успішно реалізувати потенціал в умовах нестабільного ринку праці інформаційного суспільства.

Крім того, це значно розширює можливості оптимізації освітнього процесу на рівні формування готовності до професійної мобільності й усієї системи професійної підготовки майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності. У зв'язку з цим необхідним є:

- створення гнучких робочих планів, навчальних і робочих програм, що буде сприяти швидкому реагуванню на вимоги ринку праці та сучасні тенденції реформування освітньої галузі в зв'язку із прийняттям Законів «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014) та реалізацією Концепції «Нова українська школа» (2016); переходу до нелінійних, варіативних методів організації освітнього процесу у ЗВО;

- створення умов для синтезу індивідуальних навчальних планів у галузі міждисциплінарних наук, що забезпечує реалізацію синергетичного підходу в освіті, можливість освоєння нових, не пов'язаних із обраною спеціальністю курсів (вибіркові дисципліни має бути максимально уніфіковано для надання можливості проходження їх найбільшою кількістю студентів суміжних спеціальностей);

- впровадження варіативних навчальних модулів для забезпечення експериментальної та дослідницької діяльності з урахуванням спеціалізації та модернізації освіти та технологій;

- цільового використання регіонального компоненту змісту освіти; взаємодії з регіональними органами управління освітою, освітніми навчальними закладами міста і області;

- посилення участі та ролі студентів у плануванні власної траєкторії освіти, що сприяє формуванню вмінь обирати цільові та змістові установки професійного самовизначення; стимулювати творчу роботу студентів, активізувати дослідницьку діяльність;

- урахування особистісних характеристик (активність, креативність, гнучкість, комунікативність, адаптивність, відкритість новому), що забезпечують мобільність;

- здійснення відбору змісту навчання адекватно до вимог оволодіння майбутніми вчителями знаннями загальнонаукового характеру, важливими в навчально-пізнавальній, а згодом і професійній діяльності; використанням під час навчання організаційних форм та методів, що сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності; забезпеченню процесу формування інноваційної компетентності майбутніх учителів новими дидактичними засобами.

Реалізація цих положень дає змогу (особливо на старших курсах бакалаврату та в магістратурі) вивчати не тільки основну освітню програму, а й ознайомлюватися (і надалі навчатися за перехресним вступом або другою вищою освітою) з освітніми програмами суміжних спеціалізацій або зовсім новими, що є необхідною умовою успішної підготовки до професійної мобільності.

Тож очевидним є тісний зв'язок проблем готовності до інноваційної педагогічної діяльності з питаннями формування професійної мобільності майбутніх учителів, потенціалом їхнього професійного та особистісного розвитку як учасників і організаторів особистісно-розвивальної взаємодії в проектованому освітньому середовищі. З огляду на

це наголосимо, що діяльність вчителя є відправною точкою підготовки фахівця, здатного в майбутньому гнучко перебудовувати зміст своєї діяльності в зв'язку зі зміною соціально-економічних та технологічних вимог, приймати і зреалізовувати нестандартні рішення, усувати стереотипізацію з виробничої й особистісної галузей діяльності.

Це потребує принципово нового погляду на професійно-педагогічну підготовку майбутніх учителів у системі вищої педагогічної освіти, зокрема: створення умов для неперервного навчання і формування «суспільства знань» (knowledge society); матеріальне стимулювання високотехнологічної та інноваційної педагогічної діяльності; орієнтація заключних етапів педагогічної освіти на сформованість у студентів інноваційної компетентності на основі системи практичної підготовки; створення умов для швидкого розширення діапазонів вертикальної і горизонтальної професійної мобільності, а також формування у майбутніх учителів готовності та здатності змінювати за необхідності спеціалізацію, місце роботи і навіть професію або освоювати декілька професій (спеціалізацій) одночасно.

Подальшого визначення та наукового обґрунтування потребують розроблення та впровадження варіативних і міждисциплінарних програм з різних профілів та спеціалізацій, апробація та експериментальна перевірка визначених аспектів формування професійної мобільності, розроблення системи моніторингу рівня готовності до професійної мобільності.

Список використаних джерел

1. Зеер Э. Ф. Многозначность феномена «мобильность» в профессиональном образовании. *Социально-профессиональная мобильность в XXI веке*: сб. матер. и докладов. Екатеринбург: изд-во Рос. гос. проф.-пед. ун-та, 2014. С. 30–36.
2. Blau P. M., Duncan O. D. *The American Occupational Structure*. N.Y.: Wiley, 1967. 534 p.
3. Lipset S. M., Bendix R. Ideological Equalitarianism and Social Mobility in the United States. *Transactions of the Second World Congress of Sociology*. Vol. 11, London, International Sociological Association, 1954. pp. 34–54.
4. Lipset S. M., Smelser N. J. *Social structure and mobility in economic development*, edited by Chicago, Aldine Pub. Co. 1966. 399 p.
5. Шевченко Л. С. Застосування інноваційних педагогічних методик майбутніми учителями технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців*: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. Київ-Вінниця: ТОВ «Планер», 2013. Вип. 29. С. 497–502.
6. Villegas-Reimers E. *Teacher professional development: An international review of the literature*. Paris: International Institute for Educational Planning, UNESCO, 2003. 197 p.
7. Kadakin V., Zeynalov G. Education mobility services market as a factor of formation of professional and conditions for its implementation. June 2016. DOI: <http://dx.doi.org/10.12973/ijese.2016.549a> (дата звернення: 12.06.2018).
8. Semenog O. Forming Professional Mobility in the Process of Future Master Philologists' Training in Ukraine and Abroad. DOI: <https://doi.org/10.1515/rpp-2016-0044> (дата звернення: 12.06.2018).
9. Сычева В. О. Проблемы формирования профессиональной мобильности бакалавров. *Изв. Сарат. ун-та. Сер. Социология. Политология*. 2017. Т. 17. Вып. 2. С. 169–173. URL: http://soziopolit.sgu.ru/sites/soziopolit.sgu.ru/files/2017/06/sociologiya_2017_2.10.pdf (дата звернення: 12.06.2018).
10. Schwille J., Dembele M., Schubert J. *Global Perspectives on Teacher Learning. Improving Policy and Practice*. Paris, France: IIEP UNESCO, 2007. URL: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED496753.pdf> (дата звернення: 12.06.2018).
11. Falyakhov I., Shatunova O. Formation of the Social-Professional Mobility of Students During Their Participation in the College Innovative Activity. *The Social Sciences*. 2015. Vol. 10. P. 926-929. DOI: 10.3923/sscience.2015.926.929 (дата звернення: 16.07.2018).
12. Shelekhova, L. V., Blyagoz, Z. U., Nagoev A. V., Teshchev, V. A. Innovative Education as a Factor of Professional Mobility Formation with the Students of Economic Specialties. DOI: <http://dx.doi.org/10.5539/res.v7n6p54> (дата звернення: 16.09.2018).

L. SHEVCHENKO, O. ZHOVNYCH

Organizational and methodical conditions of the future teachers' professional mobility formation

Abstract. The article deals with the professional mobility and readiness for the innovative pedagogical activity of future teachers as interdependent components. Using the complex of theoretical (analysis of literature, curricula and programs of specialty 014 Secondary education) and empirical (conversations, polls of students of the 4th year after passing the pedagogical practice) research methods, the main organizational and methodical conditions of formation of professional mobility of future teachers are determined: the construction of the individual trajectory of study based on selected disciplines; the introduction of innovative technologies (interactive discussions, motivational trainings, group forms of work, a problem-solving training, design and research activities, mixed learning, etc.); implementation of ICT, distance, Smart and hybrid education systems (e-learning resources, electronic educational and methodical complexes, Web services, individual and group projects based on Web quests and Blog quests); the development of foreign language competence; the monitoring of the readiness level for professional mobility; the strengthening of the consultative and coordinating function of teachers. The implementation of certain conditions expands the possibilities of optimizing the educational process not only at the level of formation of the readiness for professional mobility, but also at the level of the entire system of the training of future teachers to innovative pedagogical activity. It requires: creating conditions for continuous learning; the orientation of the final stages of pedagogical education to the formation of students' academic mobility; the rapid

expansion of vertical and horizontal professional mobility ranges; the forming of future teachers' readiness and the ability to change the specialization, the place of work and even the profession, if necessary, or to master several specialties or training profiles at the same time.

Keywords: mobility, professional mobility, innovative pedagogical activity, future teachers.

References

1. Zeer, E. F. (2014). Mnogoznachnost fenomena «mobilnost» v professionalnom obrazovanii [Multitasking of the phenomenon of «mobility» in vocational education]. *Sotsialno-professionalnaya mobilnost v XXI veke: sb. mater. i dokladov mezhdunarodnoy konferentsii* (pp. 30–36). Ekaterinburg: izd-vo Ros. gos. prof.-ped. un-ta.
2. Blau, P. & Duncan, O. (1967). *The American Occupational Structure*. N. Y., USA: Wiley.
3. Lipset, S. & Bendix, R. (1954). Ideological Equalitarianism and Social Mobility in the United States. *Transactions of the Second World Congress of Sociology*, 11, 34–54.
4. Lipset, S. & Smelser, N. (1966). *Social Structure, Mobility and Development* Chicago, USA: Aldine Publishers.
5. Shevchenko, L. (2013). Zastosuvannya innovatsijnyx pedagogichnyx metody k majbutnimy uchytelyam texnologij [Application of innovative pedagogical methods by future technology teachers]. *Sučas. inf. tehnol. innov. metod. navčannâ pidgotovci fahivciv: metodol. teor. dosvid probl.* 29, 457–502.
6. Villegas-Reimers, E. (2003). Teacher professional development: *An international review of the literature*. Paris, France: IIEP, UNESCO.
7. Kadakin, V. & Zeynalov, G. (2016). Educational services market as a factor of formation of professional and conditions for its implementation. *International Journal of Environmental and Science Education*, vol. 11, issue 8, 1721–1734. DOI: <http://dx.doi.org/10.12973/ijese.2016.549a>.
8. Semenog, O. (2017). Forming Professional Mobility in the Process of Future Master Philologists' Training in Ukraine and Abroad. *Comparative Professional Pedagogy*, vol. 6, issue 4, 27–33. DOI: <https://doi.org/10.1515/rpp-2016-0044>.
9. Syicheva, V. (2017). Problemy formirovaniya professionalnoy mobilnosti bakalavrov [Problems of Formation of Bachelors' Professional Mobility]. *Izv. Saratov Univ. (N. S.), Ser. Sociology. Politology*, vol. 17, iss. 2, 170–173. DOI: <http://dx.doi.org/10.18500/1818-9601-2017-17-2-170-173>.
10. Schwille, J. & Dembele, M. & Schubert, J. (2007). *Global Perspectives on Teacher Learning. Improving Policy and Practice*. Paris, France: IIEP UNESCO.
11. Falyakhov, I. & Shatunova, O. (2015). Formation of the Social-Professional Mobility of Students During Their Participation in the College Innovative Activity. *The Social Sciences*, 10, 926–929. DOI: 10.3923/sscience.2015.926.929.
12. Shelekhova, L. V. & Blyagoz, Z. U. & Nagoev, A. V. & Teshev, V. A. (2015). Innovative Education as a Factor of Professional Mobility Formation with the Students of Economic Specialties. *Review of European Studies*, vol 7, No 6. DOI: <http://dx.doi.org/10.5539/res.v7n6p54>.

ПОДІЇ, ЗАХОДИ, ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Впроваджуємо ідеї STEM-освіти в Україні

Нещодавно у м. Львові відбувся триденний Всеукраїнський науково-практичний семінар «Ресурсний центр «КОЛОСОК» як складова STEM-освіти в Україні». Організатори семінару: Інститут модернізації змісту освіти, Інститут обдарованої дитини НАПН України, Оргкомітет Міжнародного природничого інтерактивного конкурсу «КОЛОСОК» та редакція науково-популярного природничого журналу для дітей «КОЛОСОК». У заході взяли участь науковці та педагоги-практики, які досліджують питання впровадження ідей STEM-освіти в контексті реалізації дидактичних принципів Нової української школи.

Спікери заходу звернулися до таких актуальних тем: «Нова парадигма освіти через призму STEM-освіти» (О. Патрикеєва), «Новій українській школі – нового STEM-вчителя» (І. Василяшко), «Спеціалізована освіта наукового спрямування» (Н. Поліхун), «Впровадження інтегрованого курсу «Природничі науки» (Л. Васильченко), «Використання Ресурсного центру «КОЛОСОК» у процесі викладання природничих предметів» (Д. Біда).

У практичній частині семінару учасники ознайомилися з новими медіатехнологіями, які використовують у журналі «КОЛОСОК», можливостями їх застосування у діяльності вчителя початкової школи та викладанні природничих предметів. Педагоги вивчали можливості використання віртуальної та доповненої реальності (додатки «Сканер QR і штрих-коду», «HP Reveal», «Galactic Explorer for MERGE Cube»), які візуалізують природні процеси та явища.

Під час заходу відбувся обмін досвідом, ідеями щодо організації освітнього процесу на якісно новому рівні завдяки різноманітним сучасним ресурсам, що надають журнал «Колосок» та газета «Колосочок». Учасники семінару відзначили високу ефективність проведеного заходу і висловили побажання щодо подальшої співпраці.

За інф. офіційного сайту
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»